

»Mladi za napredek Maribora 2013«

30. srečanje

SKUPINSKA IDENTITETA RAZREDA:

JAZ, TI – MI

Sociologija

Raziskovalna naloga

0Eç d | K X O Š O P V Q O Z Á Ö Ü Ö E W Û

T ^ } ç | K U R Ô O Z Á O E Û Q

¥ [| æ Á ¥ Á Ü Ö ž P U X Ô Ö Z Á K U Ü O P Ô O Z Á O E Û Ö U Ü

Maribor, februar 2013

»Mladi za napredek Maribora 2013«

30. srečanje

SKUPINSKA IDENTITETA RAZREDA:

JAZ, TI – MI

Sociologija

Raziskovalna naloga

Maribor, februar 2013

KAZALO VSEBINE

UVOD	8
Namen ali cilj naloge.....	8
Predpostavke	8
1. ČLOVEK KOT NARAVNO IN DRUŽBENO BITJE.....	9
2. SOCIALIZACIJA ČLOVEKA	10
2.1 RAZLIČNI VIDIKI SOCIALIZACIJE	11
2.2 POMEN SOCIALIZACIJE	12
2.3 ŽIVLJENJSKI POTEK SOCIALIZACIJE	13
2.3.1 Otroštvo in poseben pomen primarne socializacije.....	14
2.3.2 Od otroštva do mladosti – sekundarna socializacija	16
2.4 DEJAVNIKI oziroma AGENSI SOCIALIZACIJE.....	18
2.4.1 Družina.....	18
2.4.2 Skupine vrstnikov.....	19
2.4.3 Šola.....	20
3 IDENTITETA.....	22
3.1 Osebna identiteta	24
3.2 Skupinska – kolektivna identiteta.....	26
3.2.1 Posameznikova družbenost in njegove kolektivne identitete.....	27
4 METODE DE LA.....	29
5 VZOREC.....	30
6 REZULTATI	30
6.1 Rezultati anket učencev	30
6.2 Analiza anket učiteljev in učiteljic	41
7 Identiteta »groznega razreda« – to smo mi – 9. b razred	43
8 RAZPRAVA.....	45
9 ZAKLJUČEK.....	47
VIRI IN LITERATURA	50
PRILOGE.....	51
Priloga 1: Anketa učencev	51

Priloga 2: Anketa za učitelje.....	53
------------------------------------	----

KAZALO SLIK

Slika 1: Socializacija človeka.....	10
Slika 2: Primarna socializacija.....	15
Slika 3: Mladost.....	17
Slika 4: Prijatelji.....	19
Slika 5: Šola.....	21
Slika 6: Identiteta osebnosti.....	22
Slika 7: Identiteta – kdo sploh smo?.....	23
Slika 8: Osebna identiteta.....	25
Slika 9: Skupinska identiteta.....	26
Slika 10: Jaz, ti – mi.....	28

KAZALO TABEL

Tabela 1: Počutje učencev v svojem razredu.....	30
Tabela 2: Ali se kdo od sošolcev postavi zate, ko si izpostavljen/a na razredni uri?.....	32
Tabela 3: Ali razmišljaš o svoji prihodnosti?.....	34
Tabela 4: Ali čutiš pripadnost skupini v svojem razredu?.....	35
Tabela 5: S kom se največ družiš oz. s kom preživljaš odmore?.....	37
Tabela 6: H komu se najprej zatečeš po pomoč?.....	39

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Počutje učencev v razredu 7. b razreda.....	31
Graf 2: Počutje učencev v razredu 9. b	31
Graf 3: Ali se postavijo sošolci/sošolke zate, če si izpostavljen v 7. b razredu	33
Graf 4: Ali se postavijo sošolci/sošolke zate, če si izpostavljen v 9. b razredu	33
Graf 5: Kako razmišljajo učenci v 7. b o svoji prihodnosti	34
Graf 6: Kako razmišljajo učenci v 9. b o svoji prihodnosti	35
Graf 7: Pripadnost skupini učencev 7. b razreda.....	36
Graf 8: Pripadnost skupini učencev 9. b razreda.....	36
Graf 9: Druženje v odmorih v 9. b razredu.....	38
Graf 10: Druženje v odmorih v 7. b razredu.....	38
Graf 11: H komu se zatečejo po pomoč učenci 7. b razreda	40
Graf 12: H komu se zatečejo po pomoč učenci 9. b razreda	40

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem svoji mentorici, ki me je vodila skozi raziskavo in celotno projektno delo.

Zahvaljujem se učencem 7. B in 9. B razreda naše šole, saj so ogromno pripomogli k izdelavi raziskovalnega dela pričujoče naloge ter mi s svojimi odgovori omogočili, da sem lahko potrdila ali ovrgla svoje predpostavke oziroma hipoteze.

Zahvaljujem se tudi učiteljem in učiteljicam svoje šole, ki so sodelovali in izpolnili anketo in mi s tem podali odgovore, s katerimi so mi odgovorili tudi na marsikatero ne postavljeno vprašanje.

POVZETEK

Skupinsko identiteto bi lahko opredelili kot procese oblikovanja in vzdrževanja občutkov pripadnosti določeni skupini. Skupinska identiteta omogoča prepoznavnost določene skupine in razlikovanje od drugih skupin.

Ljudje svoje identitete gradimo v primerjanju z drugimi. Primerjamo se ne le kot posamezniki z drugimi osebami, temveč tudi kot pripadniki določenih skupin z drugimi skupinami.

Med te skupine sodijo tudi razredi. Učenci so kot posamezniki lahko v skupini enotni ali neenotni, lahko se dobro razumejo ali so razdeljeni v manjše skupine po priljubljenosti, podobnih interesih in podobno. Prav tako se kot enota razreda ločijo od drugega razreda. Osnovni namen naloge je preučiti omenjene procese. V raziskovalni nalogi bom anketirala učence 7. in 9. razredov ter primerjala enotnost in razlike v komunikaciji med enim in drugim. Prav tako bom izvedla anketo med učitelji, kateri poučujejo 7. B razred in 9. B razred. S prejetimi odgovori s strani učiteljev bom poskušala ugotoviti, kakšno mnenje imajo učitelji o skupinski identiteti enega in drugega razreda, ter seveda razlike, ki jih opazijo med poučevanjem obeh razredov. Prav tako sem opazovala procese oblikovanja skupinske identitete v 9. razredu.

Domnevam, da se bodo med sedmimi in devetimi razredi pojavile razlike, in sicer predvidevam, da je v 9. razredih močnejša skupna identiteta kot v 7. razredu.

Pri raziskovanju sem uporabila različne metode dela: prebiranje razne primarne strokovne in nestrokovne literature, opazovanje z udeležbo v lastnem razredu ter anketiranje.

UVOD

Namen ali cilj naloge

Namen raziskovalne naloge je raziskati področje identitete. Osredotočila se bom predvsem na skupinsko identiteto razreda. Skupinska identiteta omogoča prepoznavnost določene skupine – v mojem primeru – razreda, in razlikovanje te skupine od drugih skupin.

Z izvedeno anketo med učenci 7. B in 9. B razreda želim potrditi hipoteze, ki predstavljene v nadaljevanju. Tudi z anketiranjem učiteljev, kateri poučujejo omenjeni sedmi in deveti razred, želim pridobiti predvsem odgovore na določena vprašanja, na primer: ali so učenci v 9. razredu resnično bolj pripravljeni na delo, ali so pripravljeni na skupno komunikacijo, ali se resnično zavzemajo eden za drugega in seveda, kako učitelji vidijo identiteto posameznega omenjenega razreda.

Predpostavke

1. V 9. razredu so učenci bolj enotni in razvijajo večjo skupinsko identiteto kot učenci 7. razredov.
2. Učence v 7. razredu ne skrbi toliko prihodnost kot učence v 9. razredu.
3. Učenci v 7. razredu so bolj zapostavljeni s strani družbe oziroma vrstniške skupine.
4. V 7. razredu se učenci raje družijo po spolih (deklice–deklice, dečki–dečki), v 9. razredih pa se večina učencev družijo z obema spoloma.

TEORETIČNI DEL

1 ČLOVEK KOT NARAVNO IN DRUŽBENO BITJE

Človek je najprej naravno bitje, se pravi, da je tudi telesno, živo, čutno in nagonsko bitje. Svoje naravne in življenjske moči, zmožnosti in sposobnosti ter ustrezno dejavnost, mora uporabljati za to (ne pa samo za to), da se ohrani pri življenju, da lahko zadovolji svoje življenjske potrebe (Jambrek, 1997, 11–12).

Ljudje imamo različne potrebe, želje in interese. Lakota je na primer naravna in predmetna potreba. Za življenje pa ni potrebna le hrana in pijača, ampak tudi stanovanje, obleka in še marsikaj drugega. Vse to so materialne potrebe, in če jih hočemo zadovoljiti, potrebujemo ustrezna materialna sredstva in pogoje (Jambrek, 1997, 11–12).

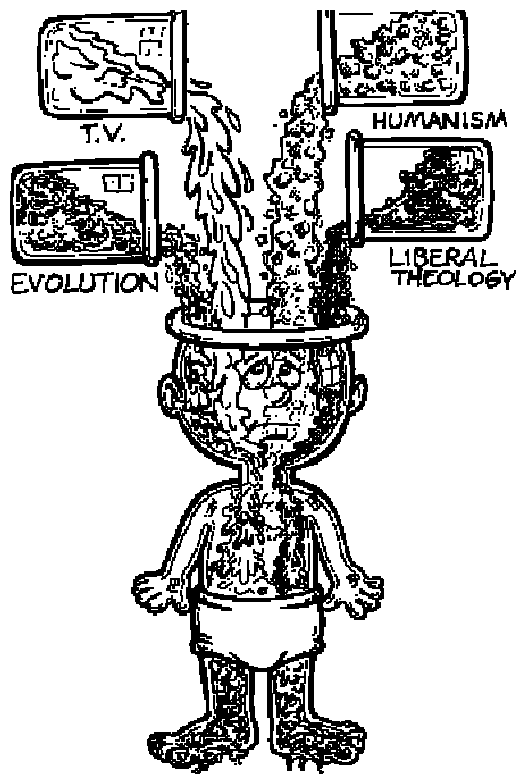
Naslednja vrsta človekovih potreb je povezana z razmerjem med moškim in žensko, starši in otroki, v zvezi z ljubeznijo, spolnostjo. Tudi te, tako imenovane družinske potrebe, bi lahko šteli za naravne in prvotne (Jambrek, 1997, 11–12).

Vendar pregled različnih vrst človekovih potreb dopolnjuje še potreba po sporazumevanju, sodelovanju, druženju. Ko tako izhajamo iz posameznika in njegove dejavnosti, se moramo zavedati, da človek ni le naravno bitje, ampak tudi družbeno bitje. Življenje posameznika je osebno, individualno le do določene meje, sicer pa nanj vplivajo razredna razmerja, katerih del je poklicna dejavnost, ki jo opravlja, življenjski pogoji in organizacija celotne družbe. Na vsakega človeka vplivajo vsi ljudje, s katerimi se druži in sodeluje, pa tudi prejšnje generacije, ki so ustvarile in prenesle naprej določene oblike obnašanja, družbenih odnosov in zavesti. Dejanska osnova, ki pogojuje družbeno bistvo človeka, je vsota vseh oblik obnašanja in družbenih odnosov, ki predstavljajo posameznika in je za vsako generacijo nekaj danega (Jambrek, 1997, 11–12).

2 SOCIALIZACIJA ČLOVEKA

»Človek je tak kot vsi drugi, tak kot nekateri drugi in tak kot noben drug človek.«

(Clyde Kluckhohn)

Slika 1: Socializacija človeka

(Vir: www.shrani.si/f/1Y/up/28bBvO3c/socializacija.ppt)

Socializacija je zapleten proces, v katerih se ljudje prilagajamo družbi, živimo, se vključujemo v družbo in prejemamo njeno kulturo.

Ljudje se ne rodimo taki, da bi se vedli tako, kot je družbeno zaželeno, ampak svoje vedenje postopoma prilagajamo socialnemu okolju – temu pravimo socializacija. Šele s socializacijo postajamo torej družbena bitja (Kompore idr., 2001, 316–317).

Socializacija je proces, ki teče vse življenje in prek katerega se posameznikovi vedenjski vzorci, vrednote, standardi, veščine, stališča, motivi izoblikujejo skladno s tistimi, ki so zaželeni v določenem socialnem okolju. Socializacija pomeni torej proces sprejemanja in prevzemanja različnih vedenjskih vzorcev tiste socialne skupine, v kateri posameznik živi; od ožjih, ki veljajo le v določeni skupini (družina), in tistih najširših, ki veljajo v družbi kot celoti (Kompore idr., 2001, 316–317).

Socializacija je torej proces, v katerega so vpleteni številni ljudje, od katerih so najpomembnejši: družina, prijatelji, sošolci, učitelji in tako imenovani »pomembni Drugi«. Imenujemo jih dejavniki, agensi oziroma nosilci socializacije. Izmed vseh institucij in posameznikov je najvplivnejša usmerjevalka in oblikovalka socializacije posameznika družina. Ne glede, kdo jo sestavlja (ali sta v njej oba starša ali samo eden, ali ima otrok sorojence in podobno), bistveno vpliva na izoblikovanje odnosa do sebe in do drugih. Ti odnosi oziroma vzorci postanejo osnova za posameznikov življenjski slog odnosov z drugimi ljudmi, ki ga običajno osvojimo za vse življenje (Kompore idr., 2001, 316–317).

2.1 RAZLIČNI VIDIKI SOCIALIZACIJE

Socializacija je torej vseživljenjski proces, v katerem se ljudje z drugimi ljudmi:

- **prilagajajo družbi**, v katero so se rodili, se vključujejo vanjo in sprejemajo njeno kulturo (vrednote, norme, prepričanja, vzorce vedenja). Posamezniki v procesu socializacije nekatere vrednote in norme sprejmejo kot svoja osebna načela, po katerih se ravnaajo. Temu lahko rečemo tudi ponotranjenje vrednot in norm. S tem se že sami izogibamo vedenju, ki je v določeni družbi in kulturi nezaželeno in neprimerno (Počkar idr., 2011, 2–4).

- **naučimo prevzemati in opravljati vloge**, značilne za to družbo – vsak posameznik namreč v odnosu do drugih ljudi prevzema neko pozicijo, mesto, lahko bi rekli status: glede na svojo starost, glede na svoj spol, glede na poklicno pozicijo in tako dalje. To vedenje, delovanje posameznika na določeni poziciji oziroma mestu imenujemo družbena vloga (Počkar idr., 2011, 2–4).

- **oblikujemo identiteto in osebnost**, vključno s specifičnimi načini govora in komunikacije, mišljenja, čustvovanja in vrednotenja. V znanostih o človeku in družbi ni trdnega soglasja in enotnosti o tem, kaj identiteta pravzaprav je, kako nastaja in se spreminja. Identiteta zajema odgovore na vprašanje »kdo sem?«. Te odgovore lahko zgradimo le z navezavo na druge ljudi; identiteto oblikujemo in spreminjamo z življenjem v družbi. Identiteta po eni strani zajema značilnosti, po katerih je človek prepoznaven zase in za druge, značilnosti pa so mu na nek način dane in nanje ne more kaj veliko vplivati. Takšne značilnosti so ime, spol, nekatere telesne značilnosti, etična pripadnost, družinske in širše družbene okoliščine, v katerih je rojen. Po drugi strani je identiteta oblikovanje, doživljanje, najdenje samega sebe. Doživljanje sebe je lahko različno v različnih družbenih vlogah, ki jih igramo, v odnosu do različnih ljudi in v različnih družbenih situacijah (Počkar idr., 2011, 2–4).

2.2 POMEN SOCIALIZACIJE

Zakaj je socializacija pomembna? Socializacija je pomemben proces tako z vidika posameznika oziroma posameznice kot tudi z vidika družbe (Počkar idr., 2011, 2–4).

Če gledamo z vidika posameznega človeka, poudarimo še enkrat, da je vsakemu človeškemu bitju njegova človeškost dana le kot možnost. Ljudje kot pripadniki vrste imamo nedvomno biološko dane zmožnosti pokončne hoje, govora, oblikovanja, preoblikovanja okolja in podobno. Rodimo se s številnimi refleksi, torej biološko pogojenimi odzivi na dražljaje iz okolja (na primer novorojenčkov sesalni refleks), ki nam omogočajo preživetje. Otrok je že ob rojstvu »opremljen« z genetsko določenimi lastnostmi, ki mu omogočajo sodelovanje v družbenem življenju, čeprav se seveda ne

zaveda svojih dejanj, niti njihovih posledic. Jok in smeh sta na primer vrojena komunikativna vedenjska vzorca; njuna funkcija naj bi bila prav vzpostavljanje družbenih vezi med nebogljenim otrokom in njegovimi skrbniki. Tudi številne potrebe (potrebe po hrani, pijači, ohranjanju telesne temperature, ...) so biološko pogojene (Počkar idr., 2011, 2–4). Vendar pa biološke preddispozicije niso dovolj brez primernega okolja oziroma družbenega okolja.

Človeku je človeškost biološko dana le kot možnost, saj so zanj značilni predvsem družbeno izoblikovani, naučeni načini vedenja. Človek se namreč šele v stiku z družbenim okoljem, v interakciji z drugimi ljudmi, nauči delovati kot družbeno bitje. Obenem se izoblikuje človekova identiteta. Procese, v katerih se to dogaja, označujemo s pojmom socializacija (Barle–Lakota idr., 2005, 72). Procesi socializacije omogočajo, da se vključujemo v družbo in se naučimo delovati na družbeno sprejemljive načine. Vendar bi težko rekli, da smo zato družbeno in kulturno »programirani roboti«, kajti samo s socializacijo se lahko razvije tudi zmožnost neodvisnega mišljenja in delovanja, s tem pa tudi človekova individualnost (Počkar idr., 2011, 2–4).

2.3 ŽIVLJENJSKI POTEK SOCIALIZACIJE

Življenjski potek si lahko zamišljamo kot zaporedje prehodov iz enega življenjskega obdobja v drugo. To pomeni hkrati tudi statusne prehode (na primer iz obdobja predšolskega otroka v obdobje šolanja, prehode iz nižjih stopenj šolanja v višje in podobno). Na vsako življenjsko obdobje se vežejo pričakovanja in zahteve, kaj naj bi človek v določenem življenjskem obdobju znal in zmožel, kakšne družbene vloge naj bi prevzemal, kako bi se naj obnašal. Gre pa tudi za prehode glede vključenosti v družbeni svet (Počkar idr., 2011: 5–6).

V raziskovalni nalogi bomo teoretično podrobneje predstavili predvsem procese primarne in sekundarne socializacije, saj se ta dva pojma, predvsem pojem sekundarne socializacije, najbolj navezujeta na tematiko raziskovalne naloge, čeprav poznamo še: terciarno socializacijo, ki se nanaša na odraslo dobo človeka (služba, interesne skupine in podobno) in resocializacijo (posameznik oziroma posameznica popolnoma spremeni

svoje norme in vedenjske vzorce kot del spremembe v svojem življenju, na primer resocializacija zapomika).

2.3.1 Otroštvo in poseben pomen primarne socializacije

Primarna socializacija poteka v otroštvu, v prvih letih človekovega življenja. Zajema torej obdobje otrokove skoraj popolne nesamostojnosti in odvisnosti od drugih (odraslih). Običajno poteka znotraj primarnih skupin, predvsem družine, za katere so značilni osebni, intimni odnosi in v katerih se vzpostavljajo čustvene vezi med njihovimi člani in članicami. Otrok se v teh interakcijah nauči nekaterih načinov ravnanja in komunikacij z drugimi; nauči se, kateri načini ravnanja so zaželeni, kateri neprimerni, kako zadovoljevati različne potrebe in podobno. V obdobju primarne socializacije otrok dejansko nima nobene možnosti izbire, prav tako ima zelo omejene možnosti primerjave različnih socialnih izkušenj. Vrednote, norme in zaželene vzorce ravnanja, ki mu jih posredujejo na primer starši, prav zato sprejema kot samoumevne in edino možne. K temu pripomorejo tudi močne čustvene vezi, ki se običajno vzpostavijo med otrokom in njegovimi skrbniki (Barle–Lakota idr., 2005, 73).

Primarna socializacija tako navadno poteka v okviru družine. Z odzivanjem na odobravanje ali neodobravanje svojih staršev in posnemanje njihovega zgleda, se otrok uči mnogih vedenjskih vzorcev, uči se tudi jezika svoje družbe. V procesu primarne socializacije se posamezniki naučijo, kakšno mesto zavzemajo v družbi, na primer dečki se naučijo, kako se obnašajo očetje, bratje, prijatelji. V tem času prevzamemo tudi norme, ki jih neka določena družba sprejema. Primarna socializacija pa vpliva tudi na oblikovanje osebnosti.

Slika 2: Primarna socializacija

(Vir: https://www.google.si/search?hl=sl&client=firefox-a&rls=org.mozilla:sl:official&q=dru%C5%BEina&psj=1&biw=1280&bih=857&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.r_qf.&um=1&ie=UTF-8&tbn=isch&source=og&sa=N&tab=wi&ei=hY79ULnTLIWm0QWM_4HIDA)

V vseživljenjskem procesu socializacije ima tako poseben pomen prva – primarna socializacija, ki jo povezujemo z otroštvom, torej z obdobjem človekove skoraj popolne nesamostojnosti in odvisnosti od drugih (odraslih). Zakaj? Razloga za to sta vsaj dva.

Eden od njih je že ta, da je to prva socializacija, prvi človekov stik z drugimi ljudmi. Pomembno vlogo v njej ima družina, čeprav je večina otrok v današnjih modernih družbah vključena tudi v vrtec, pozabiti pa ne smemo niti na že zelo zgodnji vpliv medijev. Primarna socializacija naj bi bila tako odločilnega pomena za vse nadaljnje življenje; v njej se razvijejo temelji človekove osebnosti in njegove družbenosti (Počkar idr., 2011, 8–9).

Drugi razlog za poseben pomen primarne socializacije pa je, da so prav stiki z družbenim okoljem v tej najzgodnejši dobi, pomembni in nujni tudi za to, da se uresniči človekova potencialna človeškost oziroma da človek razvije specifično človeške načine vedenja in specifično človeške lastnosti. Človek ne bo na primer nikoli zmožen govoriti, če v prvih letih življenja ne bo imel možnosti človeškega komuniciranja (Počkar idr., 2011, 8–9).

2.3.2 Od otroštva do mladosti – sekundarna socializacija

Vsako nadaljnjo socializacijo, ki sledi prvemu otroškemu obdobju, lahko imenujemo sekundarna socializacija. V sodobnih modernih družbah postaja svet, v katerega vstopamo po primarni socializaciji, čedalje bolj členjen in raznolik (Počkar, 2011, 8–9).

Sekundarna socializacija se kaže vsakič, ko pridemo v novo skupino ljudi, saj se moramo takrat »ponovno socializirati« – se pravi prevzeti norme neke nove skupine, v katero smo prišli. To se dogaja na primer, ko pridobimo novo službo ali ko gre za prehod iz osnovne v srednjo šolo. Če se zaustavimo pri mladosti, smo omenjali že, da življenjska obdobja, njihova poimenovanja in značilnosti niso neka naravna danost, njihov pojav izhaja iz družbenih, zgodovinskih in ekonomskih pogojev. Tako je tudi z mladostjo. Pojav mladosti kot posebnega življenjskega obdobja v življenjskem poteku posameznika/posameznice je značilen za moderne družbe. Neposredno povezan je predvsem s podaljševanjem šolanja. Predvsem od druge polovice 20. stoletja naprej je izkušnja srednje šole sestavni del življenja večjega dela mladih. Moderne družbe postajajo vedno bolj zapletene, kompleksne in diferencirane in od posameznikov in posameznic zahtevajo več različnih znanj, spretnosti, veščin in podobnega v primerjavi s tradicionalnimi. Človek se tega ne more naučiti spontano, na primer v družinskem okolju, ampak se mora posebej usposablјati – šolati (Počkar, 2011, 8–9).

Mladost je vmesno obdobje med otroštvom in odraslostjo, obdobje, ko človek ni več otrok, ni pa še priznan kot odrasel. Je nekakšno socialno nadaljevanje otroštva, raztegnitev otroštva daleč čez konec biološkega dozorevanja. Pomeni premik odraslosti v kasnejša leta (Počkar idr., 2011, 8–9).

Slika 3: Mladost

(Vir: https://www.google.si/search?q=mladost&hl=sl&client=firefox-a&tbo=d&rls=org.mozilla:sl:official&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=AJL9UNCQCeKl0AX0tYHgDA&ved=0CAcQ_AUoAA&biw=1280&bih=857)

Mladost je dojeta kot labilno in protislovno obdobje, ki zahteva posebno skrb in nadzor odraslih. Hkrati jo lahko dojemamo tudi kot pripravo na odraslost in zato ključno za življenje in delo odraslega človeka. Za družbeni položaj mladostnikov in mladostnic je značilna predvsem ekonomska in druga odvisnost (od staršev, šolskih institucij in podobnih institucij) in s tem na določen način tudi njihova družbena podrejenost (Počkar, 2011, 8–9).

Kako so otroci socializirani: Socializacija je proces učenja, ki se prične kmalu po rojstvu. V zgodnjem otroštvu je proces socializacije najbolj intenziven. V tem času se naučimo osnov naše kulture in jezika. V tem času se tudi oblikuje večji del naše osebnosti. Proces socializacije pa se nadaljuje skozi celo življenje; vsakič, ko pride do novih situacij, ki nas nekaj naučijo in preko tega spreminjamo mnenja, pričakovanja in osebnost. Različne kulture uporabljajo različne metode socializacije, v glavnem se delijo na formalne in neformalne. Formalne metode se praviloma dogajajo v razredu, po navadi so strukturirane, kontrolirane in jih vodi odrasel – učitelj, ki je profesionalen podajalec znanja. Nasprotno pa se neformalna socializacija lahko dogaja povsod. Uči pa se preko ponavljanja nekaterih določenih spretnosti in z improvizacijo (Počkar idr., 2011, 8–9).

2.4 DEJAVNIKI oziroma AGENSI SOCIALIZACIJE

Dejavniki oziroma agensi socializacije so ljudje ali skupine ljudi, ki vplivajo na osebne koncepte, čustva in obnašanje. V socializaciji posameznika in posameznice je ključno sodelovanje z drugimi ljudmi. Omenjali smo, da človek v življenju vzpostavlja odnose in s tem sodelovanje – interakcijo z bolj ali manj številnimi drugimi ljudmi. Posameznik ali posameznica se vključuje v skupine, organizacije, institucije, v katerih se vzpostavljajo medsebojni odnosi. V teh družbenih okoljih se posameznik srečuje s pričakovanji drugih ljudi, s celim nizom formalnih in neformalnih pravil. Ne glede na to, ali se tem pričakovanjem in pravilom prilagodi ali upira, ne more mimo njih. Vključenost posameznikov in posameznic v mrežo sodelovanja z drugimi ljudmi, pomembno vpliva na oblikovanje njihovih osebnostnih lastnosti, vrednot, norm, načinov vedenja, itd. (Počkar idr., 2011, 20–21).

Vsa ta družbena okolja delujejo tudi kot dejavniki socializacije. Med najpomembnejše se uvrščajo:

- družina,
- skupine vrstnikov,
- šola
- množični mediji
- religija
- država
- delovno mesto (Počkar idr., 2011, 20–21).

2.4.1 Družina

Družina je za večino ljudi prva družbena skupina, v kateri otroci pridobivajo prve izkušnje z drugimi ljudmi. Moč teh izkušenj je velika prav zato, ker so prve in ker je otrok čustveno povezan z drugimi družinskimi člani in članicami (Počkar idr., 2011, 24).

Čeprav je družina pomemben dejavnik socializacije, pa lahko samo delno, omejeno pripravi posameznika ali posameznico na poznejše družbene vloge. Prav tako v

današnjem svetu stalnih sprememb in spričo delovanja različnih dejavnikov socializacije otroci preprosto ne prevzemajo vedenjskih vzorcev svojih staršev (Počkar idr., 2011, 24).

2.4.2 Skupine vrstnikov

Otroci oblikujejo vrstniške skupine že zelo zgodaj v življenju. Na njihovo oblikovanje v veliki meri vpliva dejstvo, da otroci in kasneje mladostniki in mladostnice del dneva preživijo naprej v vrtcu in kasneje v šoli: v skupini z drugimi, ki so enako stari. Prav skupno šolanje velikokrat vpliva tudi na izbiro vrstnikov in vrstnic za druženje zunaj šole. Raziskave kažejo tudi, da mladostniki in mladostnice izbirajo za prijatelje tiste vrstnike, ki so jim podobni glede interesov, prepričanj, načinov preživljanja prostega časa in podobno (Počkar idr., 2011, 26–27).

Skupina vrstnikov je pravzaprav tisti dejavnik socializacije, ki nas v pričujoči raziskovalni nalogi najbolj zanima, predvsem, kako se znotraj te vrstniške skupine znotraj šole oblikuje skupinska identiteta, če sploh se.

Slika 4: Prijatelji

(Vir: https://www.google.si/search?q=najstniki&hl=sl&client=firefox-a&tbo=d&rls=org.mozilla:sl:official&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=epb9UOmEFqLZ0QW71IHgDA&ved=0CAcQ_AUoAA&biw=1280&bih=857)

Skupine prijateljev/prijateljic so še posebej pomembne za mladostnike/mladostnice. Ti prijateljstvom in vključenosti v skupino večinoma pripisujejo velik pomen: raziskave kažejo, da je (resnično) prijateljstvo zanje ena največjih vrednot. Mladostniška prijateljstva so v primerjavi s prijateljstvi v drugih življenjskih obdobjih večinoma bolj čustveno intenzivna in intimna. Glede tega delujejo podobno kot družina, vendar pa dajejo nove vedenjske vzorce in izkušnje ter podporo pri osamosvajanju in odraščanju. Takšne ali drugačne skupine vrstnikov omogočajo v nasprotju z družino ali šolo večjo demokratičnost odnosov. Starši imajo kljub spremenjenim odnosom med generacijami vseeno moč, da vsilijo »pravila igre«, v skupini vrstnikov pa so možna pogajanja. Res pa je, da tudi v nekaterih takšnih skupinah najdemo zelo toga pravila in je včasih že drugačna obleka dovolj za izključitev iz skupine (Počkar idr., 2011, 26–27).

Skupine vrstnikov omogočajo pridobivanje pomembnih socialnih izkušenj: v njih se posamezniki/posameznice naučijo uveljavljati se brez zaščite odraslih, pridobijo izkušnje vzajemnosti in tovarištva. Skupine vrstnikov dajejo možnost primerjave različnih stališč v zvezi z nekaterimi vprašanji, kakršna so spolnost, potrošniški okus, preživljanje prostega časa in podobno. Prijatelji/prijateljice drug drugemu svetujejo pri reševanju osebnih problemov, včasih si med seboj pomagajo (na primer pri šolskem delu), posojajo različne stvari (od obleke do denarja), skupaj se udeležujejo zabav in drugih dejavnosti, s pohvalami, spodbudami ali tolažbo ob neuspehih si dvigujejo samozavest in drugo (Počkar idr., 2011, 26–27).

2.4.3 Šola

Šola ima svoj ritem dela in življenja, svoj »hišni red«, ki ga opredeljuje kopica formalnih in neformalnih pravil, svoj način, kako vzpostavlja odnose med učitelji in učenci in podobno. Prav preko tega mehanizma dobijo učenci sporočila, kot so na primer.: kako upoštevati pravila, kakšni so družbeno sprejemljivi načini vedenja v različnih situacijah, kakšen je družbeno sprejemljiv odnos do avtoritete. Naučijo se (nekateri bolj, drugi manj) biti disciplinirani: upoštevati urnik, odgovarjati, ko so vprašani, opraviti dane zadolžitve. Šola deje izkušnjo formalnih, brezosebnih odnosov, s

kakršnimi se srečujemo na številnih področjih pozneje v življenju. Nauči tekmovalnosti in usmerjenosti k dosežkom (Počkar idr., 2011, 27).

Slika 5: Šola

(Vir: <http://www.slomedia.it/sola-za-salo>)

Ameriški sociolog Talcott Parsons je prepričan, da šola deluje kot most med družino in širšo družbo in pripravlja mlade na njihove odrasle vloge. Razvite moderne industrijske družbe namreč zahtevajo visoko motivirano in k dosežkom usmerjeno delovno silo. Šola pa z ocenjevanjem znanja, veščin, spretnosti spodbuja učence k dosežkom (Počkar idr., 2011, 27).

3 IDENTITETA

Beseda identiteta izvira iz latinske besede »*identitas*« in v slovenskem prevodu izraža isto(vetno)st (Brumen, 1999, 70).

Slika 6: Identiteta osebnosti

(Vir: <http://www.casnik.si/index.php/2010/06/04/o-identiteti/>)

Dr. Hubert Požarnik v svojem članku *O identiteti* zapiše: »*Identiteta pomeni dobesedno enakost, nespremenljivost, istovetnost, istost. Ker je bil prvotno filozofski pojem, ki so ga pozneje sprejeli za svoje psihologija in kultura, so možni različni odgovori na vprašanje »kaj pomeni čutiti se identičnega«.* Za psihologa pomeni identiteta relativno stabilnost in trajnost osebnostne strukture, zavest posameznika o kontinuiteti svojega življenja in svoje enkratnosti, pogoj njegove razpoznavnosti v očeh drugih.« (Požarnik, 2010).

Pogled v psihološko literaturo o mladostništvu pojasni, da mora mladostnik v mladostniškem obdobju obvladati različne razvojne naloge, ki se nanašajo na najmanj štiri različna področja. Mnoge raziskave kažejo, da je v razvojnem pomenu na prvem mestu področje telesnega razvoja, sledi mu področje kognitivnega razvoja (razvoj mišljenja), nato področje oblikovanja socialnih odnosov, na zadnjem mestu pa je področje oblikovanja identitete (Kobal–Palčič, 1997: 52).

V splošnem z identiteto označimo celoto kriterijev, ki določajo posameznika in njegova samoobčutja. To pomeni, da identiteta označuje občutenje samega sebe v nedeljivo in

neponovljivo osebnostno celoto in doživljanje skladnosti med posameznikovo samopodobo in podobo, ko jo do njega vzpostavljajo in od njega pričakujejo drugi (Kobal–Palčič, 1997: 52).

Ameriški psiholog W. James (1890) je v delu *Načela psihologije*, opredelil identiteto »kot vse tisto, kar si oseba misli o sebi, da je; in ono, kar si želi pokazati, da je« (povz. po Kobal–Palčič, 1997: 52).

Slika 7: Identiteta – kdo sploh smo?

(Vir: www.samospoznanje.johnymas.info)

V življenju je nemogoče ločiti samopodobo od identitete: nikoli ne moremo trditi, da je tisto, kar doživljamo v danem trenutku, naša samopodoba, ono, kar občutimo v naslednjem trenutku, pa naša identiteta. Zato je mogoče trditi, da je identiteta ali samopodoba množica odnosov, ki jih posameznik – zavestno ali nezavedno – vzpostavlja do samega sebe. V te odnose s samim seboj vstopa postopoma, s pomočjo predstav, občutij, vrednotenj, ocen samega sebe, svojih tipičnih socialnih naravnosti in ravnanj, ki jih – najprej prek prvotnega objekta, to je matere, nato prek širšega družbenega okolja – razvija že od rojstva dalje (Kobal–Palčič, 1997: 52).

V literaturi se srečamo z več vrst identitet (skupinsko, osebno, poklicno, zaposlitveno, vojaško, politično, izobraževalno in drugimi identitetami), ki so vsaka po svoje pomembne v našem življenju in vsaka posebej vpliva na dogajanja v našem življenju. V svoji raziskovalni nalogi se bom osredotočila predvsem na dve poglavitni identiteti: na osebno identiteto in na skupinsko oziroma kolektivno identiteto.

3.1 Osebna identiteta

Osebna identiteta se nanaša na posameznika, značilna je po svoji dvojnosti. Sestavljena je iz:

- identifikacije, ki jo posameznik pripiše samemu sebi, o kateri sodi, da mu pripada, da je njegova lastnina,
- identifikacije, ki je posamezniku določena, kar pomeni, da mu jo prisodi ali mu jo določi družba; taka identiteta je družbeno dodeljena in priznana ali celo vsiljena skozi položaj, ugled, pravice in dolžnosti, ki so družbeno opredeljene (Južnič, 1993, 11–12).

Oblikovanje osebne identitete je povezano z našim najzgodnejšim procesom socializacije, z obdobjem, ko se oblikuje naša osebnost. Ta je neločljivo povezana z učenjem jezika, ki je kot srednja sestavina človekove socializacije temeljnega pomena za oblikovanje identitete (Brumen, 1999, 71).

Melita Kuhar Pucko¹, strokovnjakinja za partnerske odnose in vzgojo otrok, je v reviji Lisa opisala: »Osebna identiteta poenostavljeno napisano pomeni, da živiš tiste vzorce, ki te sestavljajo od samega rojstva, prek genetskega zapisa do vzgojnih prijemov staršev, vzgledov, identifikacijskega procesa, vzgledov in pritiskov ulice ter izobraževalnega sistema. Sebe občutiš kot unikatno entiteto, si enkrat in neponovljiv, z vsemi plusi in minusi, ki tvorijo tvoje bistvo. No, tole zgoraj ni neka znanstvena definicija, a to zdaj ni tako pomembno. Kar želim sporočiti, je dejstvo, da smo sami odgovorni za to, da ohranjamo sebe in svojo identiteto zato, da vemo, kdo smo, iz kakšne družine in tradicije izviro, da vemo, kaj je naša življenjska pot in kaj cilj, h kateremu stremimo.«

¹ Pridobljeno 15. decembra 2012, iz <http://www.aktivni.si/psihologija/izguba-osebne-identitete/>.

Slika 8: Osebna identiteta

(Vir: <http://www.hill-int.si/Osebnost.2351.0.html>)

Od rojstva do človekove odraslosti, zrele dobe, staranja in zatona telesnih moči, je prav posebno poglavje v obravnavanju identitete sploh. V tej povezavi seveda ne gre le za rast in doseganje čisto biološkega spreminjanja telesa. Gre tudi za procese, ki jih splošno imenujemo socializacija, za interakcijo – sodelovanjem med posameznikom na eni strani in družbo ter kulturo na drugi, za usklajevanja posameznika z družbenim okoljem, ki vtisne bistvene sestavine posameznikove identitete (Južnič, 1993, 120–121).

Razvoj identitete ni končan ob zaključku pubertete oziroma adolescence, ampak se nadaljuje v odraslosti in starosti. Tudi v odraslosti lahko nastopi kriza, ki jo pogosto imenujemo »kriza srednjih let« (Kovačev, 1997: 159).

Subjektova socializacija in njegovo vključevanje v vzgojno–izobraževalni proces vplivata tudi na oblikovanje njegove individualne identitete. Še večji pa je njun doprinos k oblikovanju skupinske oziroma kolektivne identitete, ki temelji na človekovi potrebi po pripadnosti različnim skupinam (Kovačev, 1997: 159).

3.2 Skupinska – kolektivna identiteta

Družbeno skupino tvorita najmanj dva, večinoma pa več posameznikov, ki so med seboj povezani. Najpomembnejši element družbenih skupin je notranja povezanost – kohezivnost, tisto, kar skupino »drži skupaj«, da ne razpade. V konkretnih družbenih skupinah so ti elementi ponavadi skupna dejavnost, občutek pripadnosti skupini in skupna stališča, vrednote in norme. Skupna dejavnost je predvsem izraz potreb, zaradi katerih se posamezniki vključijo v neko skupino. Občutek pripadnosti je povezan z oblikovanjem človekove identitete; pripadnost neki skupini, ki ji je posameznik čustveno zavezan, lahko bistveno pripomore k trdnejši oziroma samozavestnejši identiteti. Vsaka skupina ima izoblikovana stališča, vrednote in norme, ki so lahko obvezne, zapisane ali pa se ohranjajo kot nezapisana pravila, navade in običaji (Balle, 1997, 11).

Kolektivno identiteto lahko razumemo kot socialno pripadnost, ki izraža podobnost ljudi, se pravi to, kar imajo ali verjamejo, da imajo skupnega. Natanko to pa jih istočasno razlikuje od drugih. Ko govorimo o drugih, povemo tudi nekaj o samem sebi ali o skupini, s katero se sami identificiramo (Brumen, 1999, 72).

Skupina pogosto določi posamezniku življenjski slog in ga oskrbi z obče sprejetim jezikom, slednji omogoča znotraj skupinsko komunikacijo. Toda posameznik vedno pripada več skupinam in ima tudi več kolektivnih identitet. Te so lahko neodvisne ena od druge, se dopolnjujejo ali si celo nasprotujejo. Zato jih moramo usklajevati (Kovačev, 1996, 49).

Slika 9: Skupinska identiteta

(Vir: skupinapevnost.cz/hlavni-strana/skupina5/)

3.2.1 Posameznikova družbenost in njegove kolektivne identitete

Temelj človekove družabnosti tvori njegova pripadnost skupini ali več skupinam, ki določajo njegovo kolektivno identiteto. Pogojuje tudi pomembnost skupine zanj, saj zadovoljuje dve temeljni človeški potrebi:

- potrebo po varnosti in
- potrebo po vključenosti v skupino (Kovačev, 1996, 54–55).

Pripadnost skupini se izraža na različne načine. Skupina lahko svojemu članu določi življenjski slog ter šege in navade, ki ga karakterizirajo kot njenega pripadnika. Oskrbi ga z obče sprejetim jezikom in mu omogoči komunikacijo z drugimi člani (Kovačev, 1996, 54–55).

Posameznik nikoli ne pripada le eni skupnosti, ampak je vedno vpet v več različnih skupin, ki se delno prekrivajo ali dopolnjujejo, delno pa si lahko tudi nasprotujejo. Zato si mora stalno prizadevati za uskladitev svojih identitet, ki izvirajo iz njegove pripadnosti različnim družbenim skupinam. Vpleten je torej v mrežo medosebnih in družbenih odnosov. Najpomembnejše kolektivne identitete, ki jih (poleg svoje individualne identitete) nosi posameznik v sebi, so:

- etnična
- nacionalna
- državna
- kulturna
- politična
- zaposlitvena
- izobraževalna in druge (Kovačev, 1996, 54–55).

Človek je individualno in družbeno bitje, zato moramo tudi pri proučevanju njegove identitete upoštevati individualni in družbeni vidik. Nihče namreč ni sposoben oblikovati lastne identitete brez drugih, ki zrcalijo njegovo vedenje. Posredujejo mu tudi psihično doživljanje. Tako mu omogočajo povratne informacije, ki jih predela in vrne v okolje v specifični, individualni obliki. Bilo bi nesmiselno zanikati

individualnost posameznika, čeprav tudi njegove družbenosti ne smemo zanemarjati. Vendar bi bila družba, ki bi vključevala same identične posameznike brez individualnih posebnosti, uniformirana in razosebljena. Njena identiteta bi bila tako okrnjena za železni repertoar skupnih lastnosti, ki bi ukinjal vso barvitost realnega življenja. Približala bi se mehničnim tvorbam, ki delujejo po istih načelih, so popolnoma predvidljive in jih je mogoče načrtno oblikovati in spreminjati. To pa bi pomenilo skrajno osiromašitev posameznika in s tem posredno tudi družbe (Kovačev, 1996, 54–55).

Slika 10: Jaz, ti – mi

(Vir: skupinapevnost.cz/hlavni-strana/skupina5/)

RAZISKOVALNI DEL

4 METODE DELA

Kot metodo dela sem uporabila preučevanje pisnih virov, anketiranje in metodo primerjave. Pisne vire sem preučevala v teoretičnem delu, kjer sem predvsem predstavila razvoj človeka, razvoj socializacije, ki je zelo pomemben dejavnik, da sploh postanem ljudje, proces, ki traja skozi vse naše življenje in proces, ki omogoča tudi nadaljevanje družbe.

Skozi socializacijo se vsakemu posamezniku oblikuje identiteta. V literaturi sem srečala več vrst identitet: skupinsko, osebno, poklicno, zaposlitveno, vojaško, politično, izobraževalno in druge, ki so po svoje pomembne v našem življenju in vsaka posebej vpliva na dogajanja v našem življenju. V svoji raziskovalni nalogi se bom osredotočila predvsem na skupinsko identiteto razreda. V raziskovalnem delu sem anketirala učence 7. b in 9. b razreda naše šole. Ankete sem razdelila med 26 učencev v 7. b razredu in med 19 učencev v 9. b razredu. Vrnjenih sem dobila vseh 45 anket.

Z anketo sem želela predvsem pridobiti podatke, kako se učenci počutijo v razredu, ali pripadajo skupini, ali si med seboj pomagajo oziroma se postavijo drug za drugega, kadar so zastopani v družbi oziroma v skupini razreda. Prav tako sem anketirala tudi učitelje/učiteljice, ki poučujejo tako 7. b kot tudi 9. b razred. Z njihovimi odgovori sem želela predvsem izvedeti, kako se učitelji počutijo pri poučevanju omenjenih razredov, kakšna je klima pri njihovih učnih urah, ali so učenci pripravljene kolektivno sodelovati in kako učitelji vidijo ali si učenci med seboj pomagajo oziroma se postavijo eden za drugega. Učiteljem, ki poučujejo oba razreda je 8 in vseh 8 anket sem dobila vrnjenih.

5 VZOREC

V vzorec sem vključila učence 7. b razreda – kar predstavlja skupaj 26 učencev/učenk in učence 9. b razreda – kar predstavlja skupaj 19 učencev/učenk. Razdelila sem 45 anket in vse sem dobila vrnjene.

Razdelila sem tudi 8 anket učiteljem/učiteljicam, ki poučujejo tako 7. b in 9. b razred. Vrnjenih sem dobila vseh 8 anket.

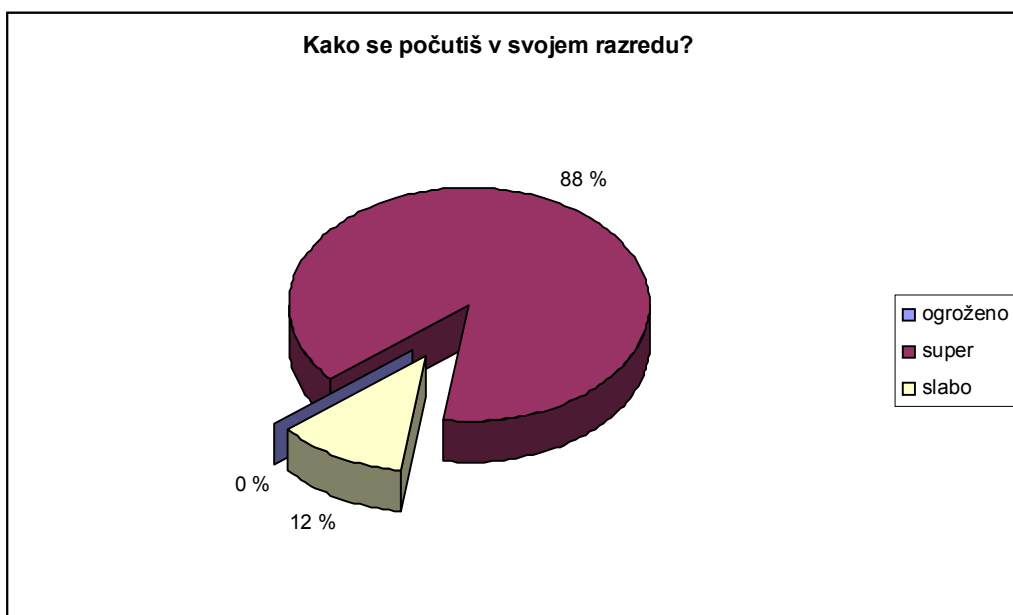
6 REZULTATI

6.1 Rezultati anket učencev

Tabela 1: Počutje učencev v svojem razredu

		7. b			
		<i>ogroženo</i>	<i>super</i>	<i>slabo</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev	0	23	3	26	
% učencev	0	88,5	11,5	100	
		9. b			
		<i>ogroženo</i>	<i>super</i>	<i>slabo</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev	0	17	2	19	
% učencev	0	89,5	10,5	100	

Graf 1: Počutje učencev v razredu 7. b razreda

Graf 2: Počutje učencev v razredu 9. b

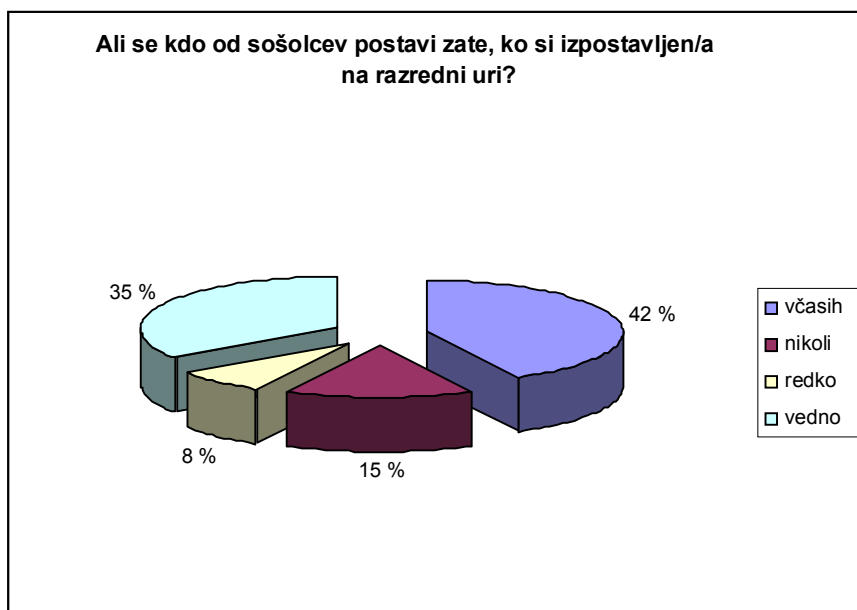
S tem vprašanjem sem lahko ugotovila ter primerjala počutje sedmo in devetošolcev na svoji šoli. Obenem sem jim dala tudi možnost, da pojasnijo, zakaj se v razredu počutijo tako, kot se. Ankete so mi pokazale, da se v sedmem razredu 88 % učencev počuti v svojem razredu super, zaradi kroga prijateljev, ki se je skozi šolanje ustvaril. Nekaj je tudi takšnih, ki se v svojem razredu ne počutijo dobro, to je slabo, teh je približno 12 %.

V 9. b razredu je situacija podobna, saj se večina učencev počuti v svojem razredu super – 89 %, prav tako zaradi prijateljev, vendar pa je tudi nekaj tistih, ki se v razredu počutijo slabo, zaradi tega, ker se jim šola zdi nezanimiva.

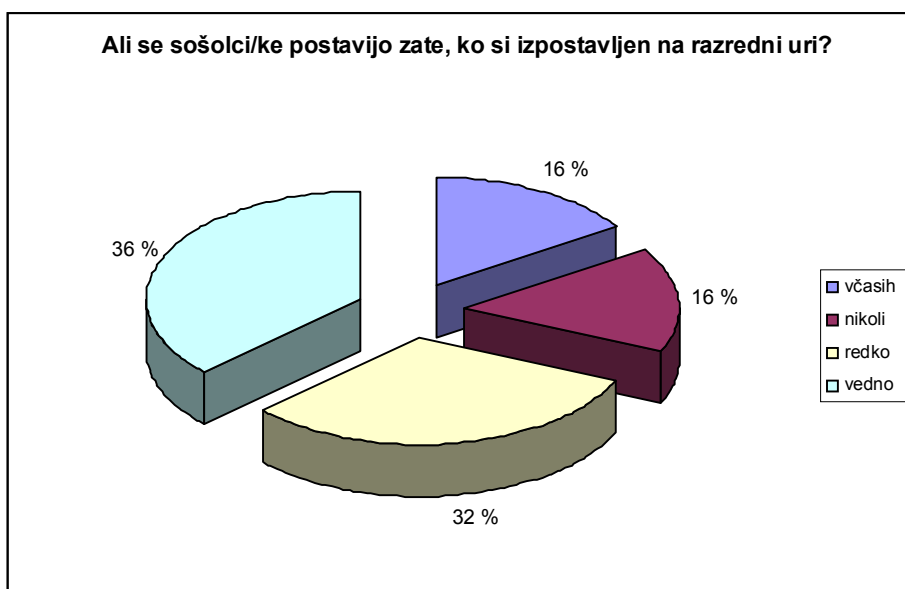
Tabela 1: Ali se kdo od sošolcev postavi zate, ko si izpostavljen/a na razredni uri?

		7. b				
		<i>včasih</i>	<i>nikoli</i>	<i>redko</i>	<i>vedno</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev		11	4	2	9	26
% učencev		42,3	15,4	7,7	34,6	100
		9. b				
		<i>včasih</i>	<i>nikoli</i>	<i>redko</i>	<i>vedno</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev		3	3	6	7	19
% učencev		15,8	15,8	31,6	36,8	100

Graf 3: Ali se postavijo sošolci/sošolke zate, če si izpostavljen v 7. b razredu

Graf 4: Ali se postavijo sošolci/sošolke zate, če si izpostavljen v 9. b razredu

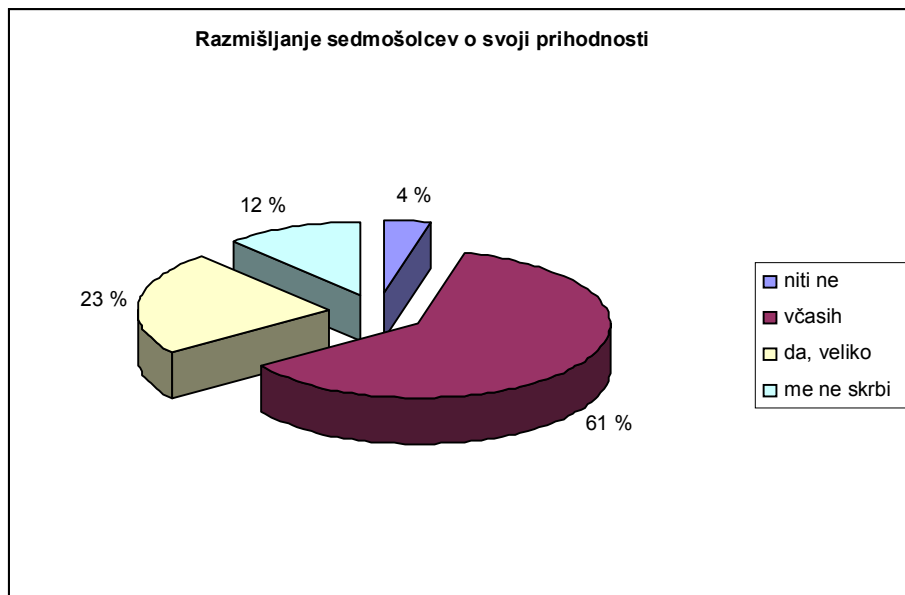
Učenci sedmega razreda so mi na to vprašanje odgovarjali z 42 % odgovorom včasih, kar pomeni, da se v večini učenci postavijo drug za drugega ter se trudijo kolektivno sodelovati med seboj.

Pri devetih razredih pa sem s pomočjo anket lahko ugotovila, da se učenci v 36 % vedno postavijo drug za drugega, 32 % učencev pa jih je odgovorilo, da se redko postavijo drug za drugega sošolca oziroma sošolko.

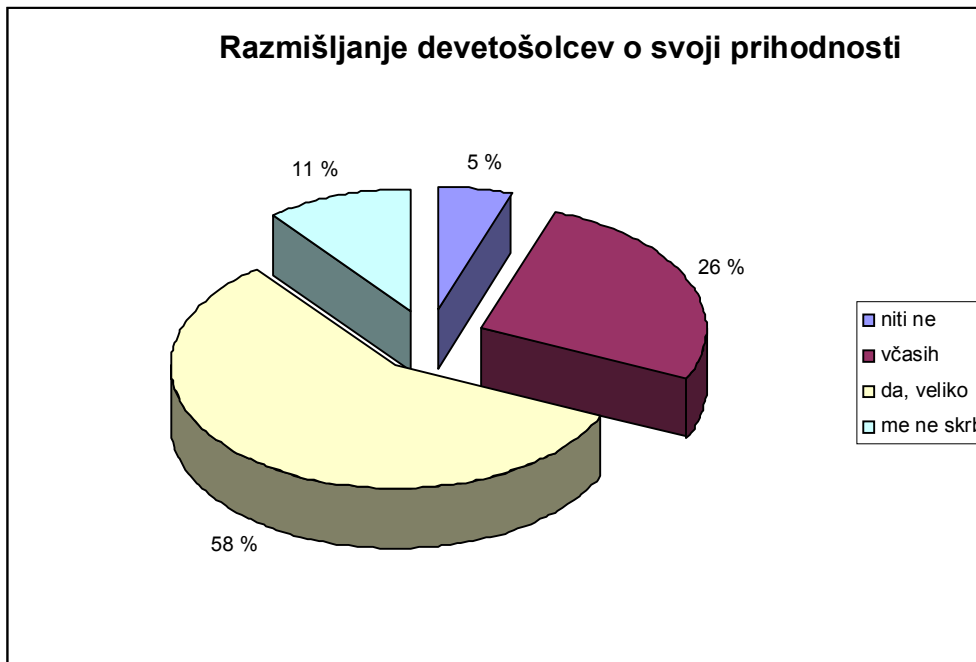
Tabela 2: Ali razmišljaš o svoji prihodnosti?

7. b					
	<i>niti ne</i>	<i>včasih</i>	<i>da, veliko</i>	<i>me ne skrbi</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev	1	16	6	3	26
% učencev	3,9	61,5	23,1	11,5	100
9. b					
	<i>niti ne</i>	<i>včasih</i>	<i>da, veliko</i>	<i>me ne skrbi</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev	1	5	11	2	19
% učencev	5,3	26,4	57,8	10,5	100

Graf 5: Kako razmišljajo učenci v 7. b o svoji prihodnosti

Graf 6: Kako razmišljajo učenci v 9. b o svoji prihodnosti

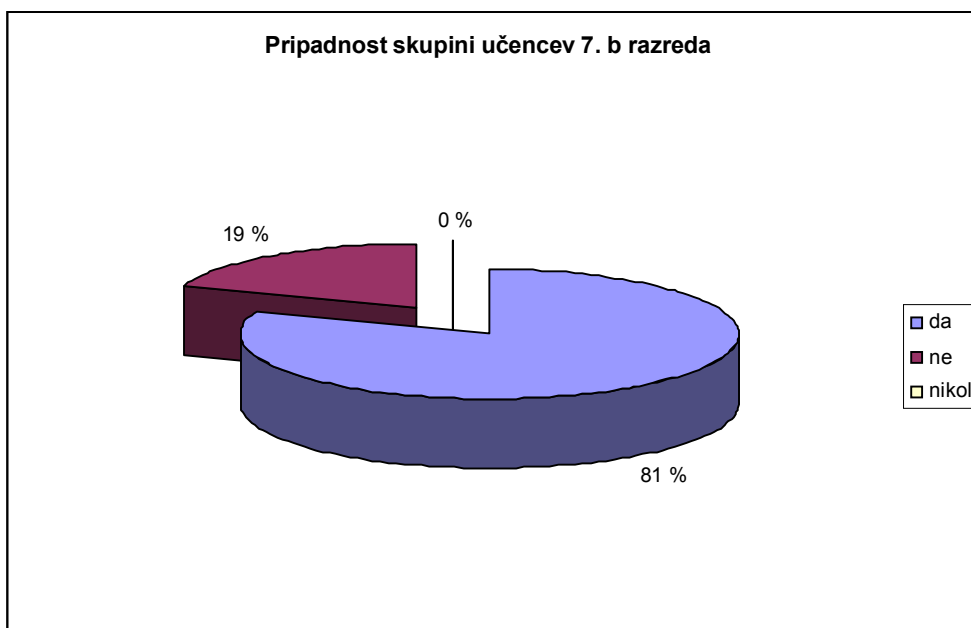
61 % učencev sedmega razreda je na to vprašanje odgovorilo, da o svoji prihodnosti razmišlja včasih, po čemer lahko sklepam, da se ne še ne obremenjujejo s prihodnostjo, saj imajo pred seboj še dve leti šolanja na osnovni šoli.

Drugačna zgodba pa je pri devetošolcih, kjer je kar 58 % učencev odgovorilo, da veliko razmišlja o svoji prihodnosti, saj se bliža prelomnica v njihovem življenju, prestop iz osnovne šole v srednjo.

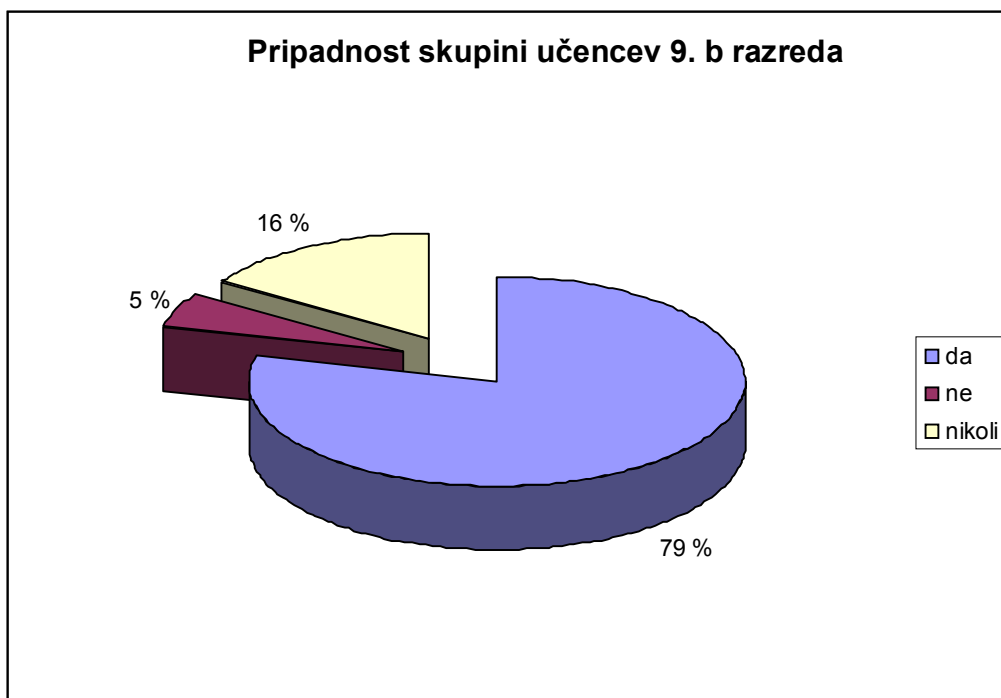
Tabela 3: Ali čutiš pripadnost skupini v svojem razredu?

7. b				
	<i>da</i>	<i>ne</i>	<i>nikoli</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev	21	5	0	26
% učencev	80,7	19,2	0	100
9. b				
	<i>da</i>	<i>ne</i>	<i>nikoli</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev	15	1	3	19
% učencev	78,9	5,3	15,8	100

Graf 7: Pripadnost skupini učencev 7. b razreda

Graf 8: Pripadnost skupini učencev 9. b razreda

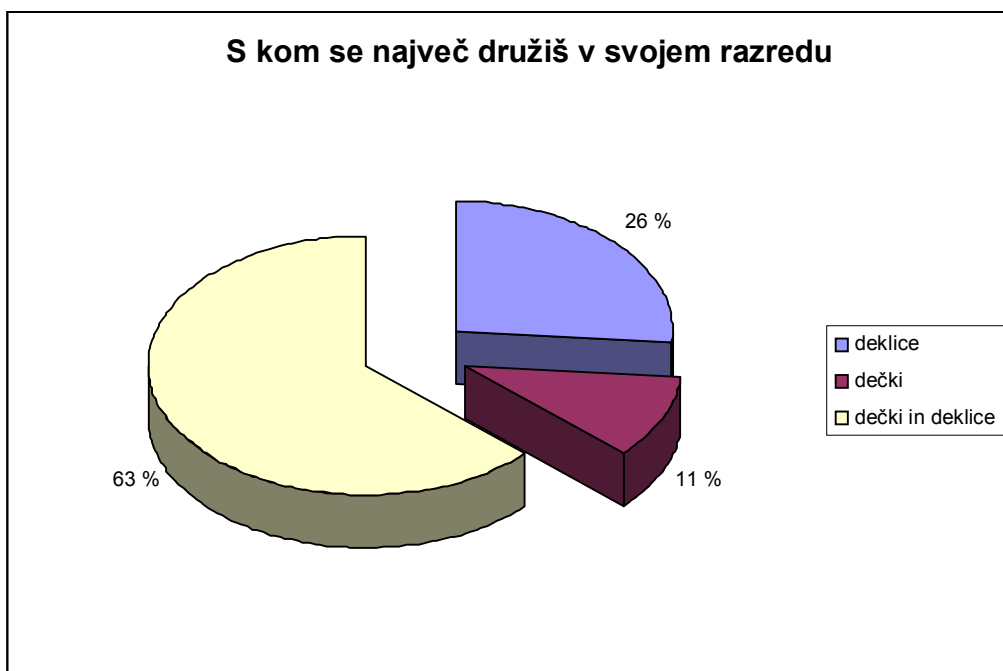
Pri tem vprašanju sem se začela zavedati resnične slike v svojem razredu, za katerega sem bila prepričana, da je enotnejši od sedmih razredov. 16 % učencev je namreč odgovorilo, da se nikoli ne počuti oziroma nikoli ne čuti pripadnosti razredu. 79 % pa je tistih, ki mislijo, da so vedno del razredne skupine.

Pri sedmošolcih je kar 81 % tistih, ki čutijo, da pripadajo skupini razreda, kar me preseneča, saj so učenci skupaj manj časa kot pa devetošolci, kateri bi po devetih letih skupnega šolanja po mojih predhodnih domnevah morali biti bolj povezani med seboj, vendar pa morda ravno zaradi tega prihaja do razhajanj in oblikovanja manjših skupin znotraj razreda, zaradi česar so učenci manj povezani.

Tabela 4: S kom se največ družiš oziroma s kom preživljaš odmore?

	7. b			
	<i>dekllice</i>	<i>dečki</i>	<i>dečki in dekllice</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev	4	4	18	26
% učencev	15,3	15,3	69,4	100
	9. b			
	<i>dekllice</i>	<i>dečki</i>	<i>dečki in dekllice</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev	5	2	12	19
% učencev	26,3	10,5	63,2	100

Graf 9: Druženje v odmorih v 9. b razredu

Graf 10: Druženje v odmorih v 7. b razredu

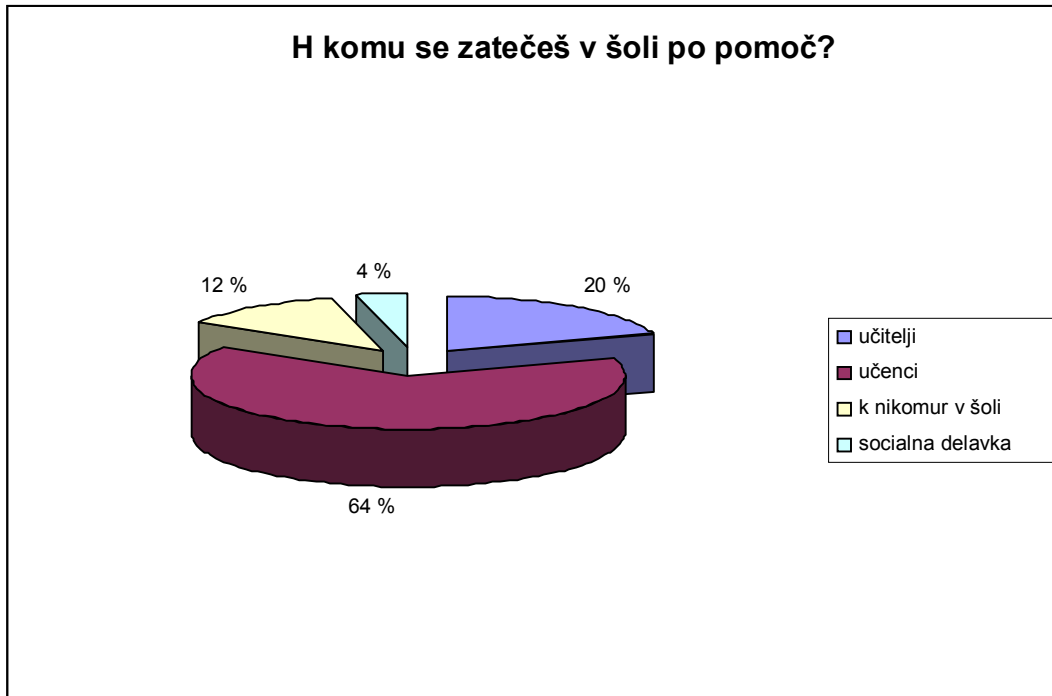

69 % učencev v sedmih razredih se druži z obema spoloma, dečki in deklicami, kar me je ponovno presenetilo, saj sem sklepala, da bo druženje v nižjem razredu bolj enospolno kot oboje spolno. V devetem razredu je 63 % tistih, ki menijo, da se družijo z dečki in deklicami.

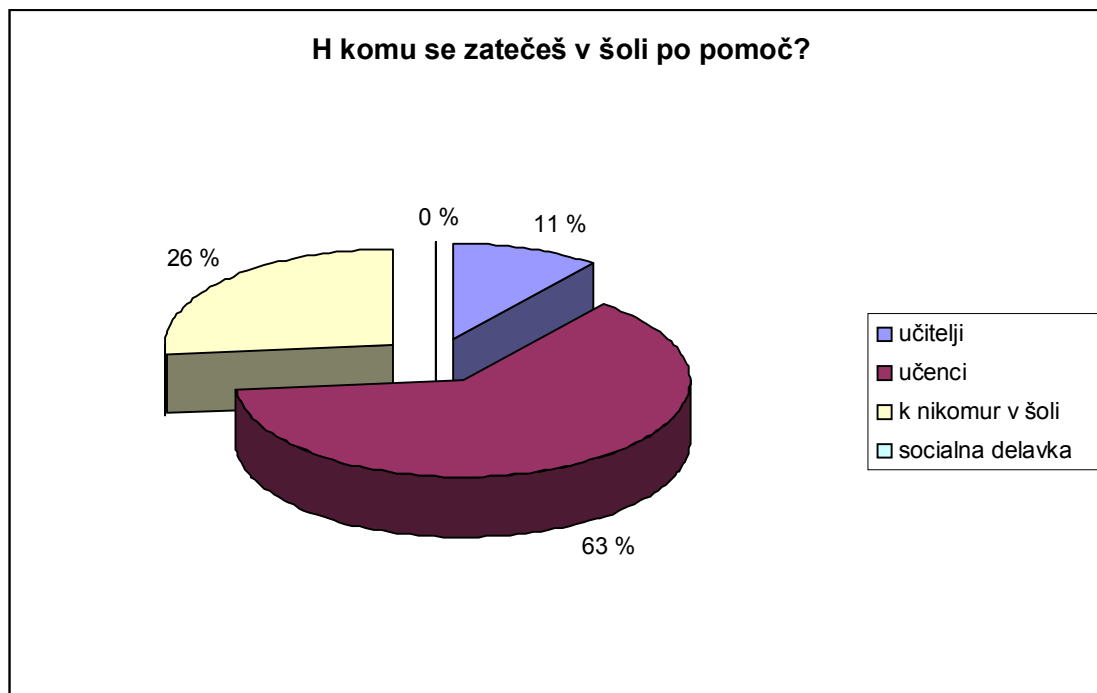
Tabela 5: H komu se najprej zatečeš po pomoč?

7. b					
	<i>učitelji</i>	<i>učenci</i>	<i>k nikomur v šoli</i>	<i>socialna delavka</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev	5	16	3	1	26
% učencev	19,2	61,5	11,5	3,9	100
9. b					
	<i>učitelji</i>	<i>učenci</i>	<i>k nikomur v šoli</i>	<i>socialna delavka</i>	<i>skupaj</i>
št. učencev	2	12	5	0	19
% učencev	10,5	63,2	26,3	0	100

Graf 11: H komu se zatečejo po pomoč učenci 7. b razreda

Graf 12: H komu se zatečejo po pomoč učenci 9. b razreda

Učenci sedmih razredov so mi na to vprašanje odgovorili, da se po pomoč k učencem zatečejo v 64 odstotkih, prav tako tudi učenci devetega razreda, iz česa lahko sklepam, da so se v obeh razredih spletla močna prijateljstva in si učenci med seboj zaupajo ter se ščitijo, kolikor je to le možno.

6.2 Analiza anket učiteljev in učiteljic

Anketirala sem 8 učiteljev oziroma učiteljic, ki poučujejo tako 7. b razred, kakor tudi 9. b razred. S pridobljenimi odgovori s strani učiteljev sem pridobila zanimive odgovore na vprašanja, ki sem jih zastavila. Vrnjenih sem dobila vseh 8 anket.

Analiza odgovorov s strani učiteljev/učiteljic, ki se nanašajo na 7. b razred:

Pri poučevanju v 7. b razredu se vse učiteljice/učitelji počutijo zelo dobro, vzdušje pri njihovih urah je pozitivno naravnano, učenci so zelo dobri poslušalci, učne ure potekajo razgibano, učenci veliko sodelujejo in so zelo pripravljeni delati. Kljub njihovi pridnosti se že kažejo prvi znaki pubertete, saj po mnenju učiteljev in učiteljic vedno bolj prihaja tudi do klepetanja med urami. Učitelji skoraj vedno z učenci kolektivno sodelujejo. Tudi učenci so na takšno medsebojno sodelovanje pripravljeni, saj so zelo vodljivi in vedoželjni. V posameznih primerih prihaja do seganja v besedo oziroma vsi učenci želijo hkrati imeti svojo besedo. Ker učencev pri učnih urah ni potrebno izpostavljati oziroma okarati, se ne postavijo drug za drugega.

Analiza odgovorov s strani učiteljev/učiteljic, ki se nanašajo na 9. b razred:

Pri poučevanju v 9. razredu, se večina učiteljic/učiteljev – kar 75 % počuti stresno, nezadovoljno, učenci ne poslušajo in preusmerjajo pouk v svoj prid. Vzdušje pri urah je zelo pasivno, saj učenci med seboj klepetajo, motijo eden drugega in sploh ne kažejo pripravljenosti na resno delo. Včasih so lahko zelo ustvarjalni, vendar je vse odvisno od učne snovi. Večina učitelj in učiteljic poskuša kolektivno sodelovati z učenci, vendar

prihaja do takšnih situacij zelo redko, kajti učenci niso pripravljene na takšno sodelovanje. V razredu je preveč individualistov, zato kot skupina niso pripravljene na kolektivno sodelovanje. V kolikor pa učne ure potekajo na zanimiv, atraktiven način, ki učencem ustreza, so pripravljene zelo dobro poprijeti za delo. Pri učnih urah je potrebno učence zelo dobro motivirati, da opravijo delo, ki ga je učitelj oziroma učiteljica načrtovala pri omenjeni učni uri.

Sklep:

Nad rezultati in odgovori učiteljic sem bila presenečena, predvsem, ker sem domnevala višjo stopnjo identitete devetega razreda, katerega del sem tudi sama, kar pa je seveda posledica tudi tega, da sem sama del razreda in našega razreda ne vidim iz »zunanje pozicije«. Obenem sem podobne odgovore celo pričakovala, saj smo na šoli prislužili naziv »grozni razred«.

Iz odgovorov učiteljev in učiteljic se prišla do naslednjega sklepa, in sicer:

- učenci 9. b razreda se znajo – seveda, ko se želijo – zelo dobro osredotočiti na pouk in tudi naredijo vse naloge, ki jih morajo opraviti pri učni uri – vendar je za takšno osredotočenost potrebna zelo velika motiviranost učencev s strani učiteljice. Nekateri posamezniki zelo motijo pouk in na takšen način tudi ostalim učencem zmanjka motivacije za nadaljevanje učne ure. Nekateri učenci kažejo svoj neodgovoren in nespoštljiv odnos do šole in tudi do učiteljic/učiteljev. Učenci zelo redko kolektivno sodelujejo, saj je v razredu preveliko število individualistov, vendar pa zelo hitro stopijo skupaj, v primeru, če mislijo, da se jim je zgodila krivica.
- učenci 7. b razreda so pri učnih urah pripravljene na delo, na sodelovanje, naloge so pripravljene opravljati v paru in kolektivno. Učenci ločijo med delom in sproščeno obliko komunikacije. Med seboj se poslušajo in se tudi potrudijo drug za drugega. Imajo spoštljiv odnos do učitelja, do šole in do dela. Ker pa so v fazi odraščanja, se tudi pri njih že pojavljajo prvi znaki pubertete, kar se kaže s klepetanjem, imajo krajša obdobja koncentracije, vendar je njihovo obnašanje še vedno v mejah tako imenovanega in dojetega »normalnega«.

7 Identiteta »groznega razreda« – to smo mi – 9. b razred

Ker obiskujem razred, ki na šol velja za »groznega«, sem skušala z lastnim doživljanjem in opazovanjem opisati svoj pogled na skupinsko identiteto našega razreda.

»Vsak človek se s pomočjo socializacije in družbe, v kateri je, razvije v družabno bitje oziroma pridobi osebno identiteto in avtoriteto. Razvije se lahko v dobrega posameznika, s svetlo prihodnostjo, ki si jo kroji sam, dela na tem, da doseže svoje cilje in sanje, lahko pa mu je prav malo mar za družbo, družbena načela ter svojo prihodnost.

V družbi se začnejo oblikovati skupine, v razredu se oblikujejo skupine po interesih, priljubljenosti, spolu in podobno. Človek je lahko kot posameznik čisto v redu oseba, vendar ga lahko družba popolnoma spremeni – na slabše ali boljše, spet odvisno tudi od zornega kota, s katerega pogledamo na stvari. Zaradi celote, kateri posameznik pripada, si družba ustvari mnenje, po katerem sodi to celoto, po njihovih dejanjih in prekrških, šalah, nevmesnih komentarjih, po slabih stvareh, ki jih družba dojema kot slabe. Naenkrat tako imenovanih slabih stvari nastane preveč in takrat je ta celota poimenovana kot nekaj groznega, nekaj slabega. Ni nujno, da je vsak posameznik v njej slab, grozen, vendar pripada tej celoti, tej skupini, ki je znana po slabih dejanjih in je dobila naziv: »grozni razred« in se na ta način vede morda celo v prihodnosti tudi zaradi tega.

Tu nastopimo mi, 9. b razred, katerega obiskujem tudi sama. V njem smo zbrani dečki in deklice, vsak s svojo zgodbo, svojo preteklostjo, svojo osebnostjo ter svojimi napakami in prednostmi. Vsak od nas ima svojo svetlo in temno plat, katero poznamo le mi, posamezniki. Obraz, ki ga kažemo družbi, natančneje učiteljem in uslužbencem šole, je obravnavan na način, ki smo ga s svojimi dejanji ustvarili sami in tudi učitelji in učiteljice, ker so nas dojemali tako. Kar pomeni, da smo sami krivi, da prevzemamo identiteto »groznega razreda«, vendar tako pač je in smo se s tem sprijaznili že v 6. razredu, kjer smo začeli obiskovati predmetni pouk. Zanimivo je, kako smo sploh prišli do tega naziva, saj smo kot posamezniki vsi dobri in pametni ljudje, ki bi in bomo uspeli in se vključili v novo družbeno skupino, ki nas pričakuje že v naslednjem šolskem letu.

Nismo neumni, znamo se učiti, znamo se pogovarjati ter znamo komunicirati drug z drugim. Vsak od nas ima trden karakter, svoja osebna načela, ki so se v našem primeru sprta z učitelji in drugimi uslužbenci naše šole, zato smo kot celota »naravna polomija, ki več ne vidi izhoda oziroma ne želi sprejeti nobene pomoči, ki bi nam pomagala k boljšemu sodelovanju z učitelji«.

Kako je do tega prišlo?

... Sledi učna ura predmeta, ki nas veseli, nekatere bolj, druge manj. Posedemo se v klopi in učiteljica stopi v razred. Že na njenem obrazu lahko razberemo, da ni dobre volje, saj ima na urniku ponovno nas. Prične razlagati snov in mi, kot razposajeni najstniki v puberteti, ne moremo preživeti učne ure brez komentarjev na račun snovi ali pa popolnoma nevmesnih komentarjev, ko nastopi smrtna tišina (kar je zelo redko). Ponavadi je tako, da en posameznik spregovori o neki temi in ni potrebno, da pove celotno poved ali misel, lahko spusti samo zvok ali da glas od sebe, ves razred se bo začel na glas smejati. In točno vedel, kaj neka stvar pomeni, četudi ni jasno izrečena. Ni važno, kako smo takrat med seboj skregani v razredu, kateri družbeni skupini pripadamo, tej šali se bomo z veseljem nasmejali, saj nam popestri učno uro, včasih tudi dan, nov dan preživeti v šoli. Včasih se učiteljica z nami nasmeji in še sama kaj doda, ponavadi pa se pričnejo glasni prepiri, kako ne znamo sodelovati in kako se vedno »zafrkavamo«, da ne jemljemo šole resno in da ne bomo nikamor prišli. Kako lahko nekdo vidi, da 15-letniki ne bodo prišli nikamor? Le dve, tri učiteljice so tiste, ki nas zagovarjajo, se postavijo za nas, ko nas celotni učiteljski zbor graja; zaradi teh učiteljic nam je v šoli veliko lažje in jih imamo radi, tudi ure pri njih so drugačne. Našli smo skupno pot, po kateri se sprehajamo še zadnjih nekaj mesecev...

... pa vendar ostaja tudi svetla točka. Tudi »grozni« 9. b razred se počasi umirja; tudi mi se spreminjamo in poskušamo zapustiti hram učenosti v prepričanju, da se nas učitelji in ostali uslužbenci šole ne bodo spominjali samo po vzdevku »grozni razred«, ampak bodo njihov spomin zapolnila tudi osvojena priznanja, osvojene medalje, osvojeni naslovi, ki smo jih dosegli skozi naše osnovnošolsko življenje in odraščanje ter smo svojo šolo predstavljali kot enotna skupina z zelo močno skupinsko identiteto.«

8 RAZPRAVA

Med raziskovanjem razlik med sedmo- in devetošolci sem spoznala nekaj zanimivih stvari, nekatera dejstva so se še bolj izpopolnila in slika o mojem razredu mi je postala bolj jasna, kot mi je bila kadarkoli poprej. Z anketami, ki sem jih razdelila med učence obeh razredov, sem se želela približati njihovem vidiku in splošnemu počutju v razredu, želela sem ugotoviti, ali so razlike v razmišljanju res tako velike in kateri več razmišljajo o prihodnosti, katera nekaterim (devetošolcem) že pošteno »diha za vrat«, saj se bliža njihova prelomnica, ko bodo morali izbrati šolo, na kateri se bodo izšolali za poklice, ki jih kasneje želijo opravljati.

Pred začetkom raziskovanja ter iskanja podatkov o tej temi, sem si postavila nekaj hipotez, ki sem jih kasneje zavrgla oziroma potrdila:

H1: V 9. razredu so učenci bolj enotni in razvijajo boljšo skupinsko identiteto kot učenci 7. razredov.

H2: Učence v 7. razredu ne skrbi toliko prihodnost kot učence v 9. razredu.

H3: Učenci v 7. razredu so bolj zapostavljeni s strani družbe oziroma skupin.

H4: V 7. razredu se učenci raje družijo po spolih (deklince–deklince, dečki–dečki), v 9. razredih pa se večina učencev družijo z obema spoloma.

Prvo hipotezo »V 9. razredu so učenci bolj enotni in razvijajo boljšo skupinsko identiteto kot učenci 7. razredov.« bi lahko le delno potrdila, saj je v 9. razredu večji odstotek tistih, ki so dejali, da se učenci vedno postavijo drug za drugega, vendar pa razlike niso bile tako velike. Prav tako 16 % v 9. razredu nikoli ne čuti skupinske pripadnosti in tudi učitelji jih dojemajo ter vidijo kot individualiste.

Drugo hipotezo »Učence v 7. razredu ne skrbi toliko prihodnost kot učence v 9. razredu.« sem potrdila, saj je večina devetošolcev tista, ki razmišlja o svoji prihodnosti in kaže skrb za njo, kar je popolnoma razumljivo. Vseeno so me presenetili odgovori sedmošolcev, ki so v večini odgovorili, da včasih razmišljajo o svoji prihodnosti, kar se mi zdi pravilno in razumljivo s stališča, da so tudi oni posamezniki, ki že razmišljajo o svojih življenjih.

Res je, da obnašanja in odnosa v svoji nalogi nisem posebej izpostavljala, vendar kot učenka šole lahko vsaki dan spremljam in tudi opazujem, kakšen odnos kažejo in vzpostavljajo devetošolci v primerjavi s sedmošolci. Kaže se večja zrelost, kar pa ne pomeni vedno tudi večje samozavesti. Kot v sedmem so se tudi v devetem razredu učenci oblikovali v klike ali tako imenovane skupine, ki jih združujejo po interesih, največkrat pa po priljubljenosti. To se da opaziti posebej v devetem razredu (katerega obiskujem tudi sama), povsod je nek vodja, ki vleče za seboj ostale učence v razredu. Nekateri učenci izstopajo zaradi svojega trmastega in težkega karakterja, drugi zaradi svojega nastopaštva in argumentiranja pri urah, drugi pa izstopajo zaradi interesov, ki se razlikujejo od interesov večine. Vendar se ti učenci, ki izstopajo, ne počutijo zapostavljene (vsaj jaz jih tako vidim), saj se redno vključujejo v družbo in podajajo svoja mnenja, ki pa jih naš razred ne-le malokrat grdo presliši. Od tod se mi je tudi porodila moja tretja hipoteza, »:Učenci v 7. razredu so bolj zapostavljeni s strani družbe,« katere pa nisem potrdila. Učenci v sedmem razredu so tisti, ki čutijo večjo pripadnost razredu in se redko počutijo ogroženo. Sicer učenci devetega razreda tudi v večini čutijo pripadnost razredu, zato tudi ta hipoteza ni potrjena.

V devetem razredu se velikokrat šalimo na račun druženja med dečki in deklicami vseh devet let, ko nas učitelji presedejo mešano med spoloma deček–deklica, saj je bilo od četrtega do sedmega razreda vedno tako, da smo se temu poskusili izogniti na vse možne načine, od sedmega do devetega razreda pa nimamo nič proti, če deklice sedimo z dečki, saj se včasih še bolj zabavamo, kot če bi sedele z deklico. Na račun te šale je nastala četrta hipoteza »:V 7. razredu se učenci raje družijo po spolih (deklice–deklice, dečki–dečki), v 9. razredih pa se večina učencev družijo z obema spoloma,« ki pa je prav tako nisem uspela potrditi. 69 % učencev iz sedmega razreda se družijo z dečki in z deklicami, v devetem razredu pa se je za ta odgovor izkazalo, da se le 63 % učencev družijo z obema spoloma.

Ko sem prebirala odgovore na to anketno vprašanje, sem bila zelo začudena, saj na hodniku velikokrat vidim sedme razrede ločene po spolih, vsak spol v svojem kotu in drug v drugega mečejo grde, provokativne poglede »boljši smo od vas«. Pri devetem razredu pa je drugače, saj odmore preživljamo v večini skupaj. Res pa je, da se nekatera

dekleta ne počutijo zaželene v družbi naših dečkov, zato se raje zadržujejo v ozadju in še naprej tičijo v dekliških skupinah.

9 ZAKLJUČEK

Vsako poglavje se enkrat konča, vsaka pot se konča, ljudje, ki jih imamo ob sebi, ljudje, ki nam stojijo ob strani, so lahko tisti, ki nam pomagajo voditi našo pot. Ko se vzpenjamo, spoznamo, kdo smo mi sami v resnici, ko pademo, vidimo, kdo je naš pravi prijatelj. Prijateljstva so tista, ki nas držijo po koncu, seveda je še tu družina, vendar prijatelje si lahko izbiraš sam, družina pa ti je bila dana. Prijatelje si zbiramo na vseh možnih krajih in mogoče izraz »izbirmo« ni pravilen, saj ne pridemo do kar nekoga in rečemo »ti boš moj prijatelj«. Z nekom se zapletemo v nekaj, kar se razvija in razvija, odnos je vzajemen in se odlikuje v določenih časovnih zaporedjih. Ob prijateljih se počutimo žive, počutimo se, kot da nekomu pripadamo in kasneje, čez nekaj let, pogledamo nazaj in ugotovimo, da je to resnični prijatelj, ki ti ni pustil, da bi padel, ki je vztrajal s teboj, ko si ga najbolj potreboval, lahko je to nekdo, ki si ga spoznal v vrtcu, v mestu, na morju ali pa je to nekdo, ki si ga spoznal v osnovni šoli.

Tako se je zgodilo meni, v osnovni šoli sem spoznala svojo najboljšo prijateljico, ki mi vedno stoji ob strani. Ni ovira to, da hodiva na enako šolo, da se popolnoma razlikujeva druga od druge po videzu, karakterju, najinih vrednotah in okusu za oblačenje. Enostavno sva se našli in v družbi druga druge se počutiva zaželeni in dobrodošli, zdi se nama, kot da nekam in nekomu pripadava.

Tako bi na tem svet mogel stati, na tem bi svet mogel veljati, ljudje ne bi smeli gledati samo na zunanjo lepoto, vendar bi sočloveku bilo potrebno dati možnost, da se izkaže in pokaže njegova notranja lepota. Enako je v šoli, sodimo se po videzu, znamkah oblačil, načinu oblačenja, frizuri, celo izločamo nekoga iz skupine, saj tudi vsi v razredu ne čutijo na primer pripadnosti razredu, vendar zakaj? Zakaj ljudje ne moremo sprevideti, da je človekovo bistvo skrito očem in se skriva nekje globoko v naši notranjosti, kjer čaka, da se nas dotakne dlan, ki nam ne bo škodila in bo razkrila naše dobre plati?

Človek je družabno bitje, vendar se ne more vključiti v nobeno družbo oziroma skupino, če ga povsod zavračajo in ne sprejemajo njegovih vrednot. Enako je s sošolci in sošolkami ter drugimi učenci šole. Vedno se bo našel nekdo, ki bo izstopal na svoj način, na drugačen način, ki nam ne bo znan, vendar, ali je zato kaj slabši? Ni, zato je potrebno, da človeka spoznamo in ga ne sodimo po njegovi zunanosti.

Če bo vsak posameznik dal nekaj na sebe in najprej poskrbel za svoje težave in pregledal napake na sebi, ne bo izgubljal toliko časa na zavračanju drugih, takrat bo socializacija v bistvu dobila svoj pravi pomen, ko bomo »vsi prijatelji« in se bomo vsi povezovali v enako družbeno skupino.

In zato je tudi raziskovanje skupinske identitete razreda družbeno odgovorno početje. Zavedam se sicer, da naloga prikazuje le majhen segment anketiranih, katerih vzorec ni reprezentativen širše, le za posamezna razreda šole, ki jo obiskujem, vendar je to bil tudi namen naloge: raziskati primerjavo med lastnim razredom in pred paralelki nižjim razredom iste šole, saj sem predvidevala, da imajo manj razvito skupinsko identiteto, ker so manj časa skupaj, kar se ni potrdilo.

Obenem je naloga družbeno odgovorna, saj se ravno skozi oblikovanja skupinske identitete, v tem primer razreda, pa tudi nasploh, oblikuje vpliv na soljudi. In ta vpliv na soljudi bi moral biti pozitiven, kar pa tudi pri skupinski identiteti mnogokrat ni, saj se prezrejo posamezniki, ki ne mislijo isto, kar sem ugotovila predvsem na podlagi lastnega opazovanja skupin v šoli in podatkov, da vsi ne čutijo skupinske identitete. Vplivi pa so lahko tudi škodljivi, na primer v svojem razredu, ki velja za »grozni razred« smo tako kasneje dojeti tudi posamezniki, ki nehote sprejmemo vlogo, ki smo jo ustvarili sami z vedenjem, ki so ga nato učitelji obsodili in tako nehote še podkrepili naše vedenje ter našo identiteto.

Naloga bi tudi lahko bila še obširnejša, zajemala bi lahko še poglobljene intervjuje, ki bi nam približali, kaj se skriva za procenti, kakšni pomeni odgovorov na anketo so v ozadju, prav tako bi lahko vključila več lastnih opazovanj, vendar je to težko, ker sem sama del »mi« skupine. Kljub temu pa naloga želi preučevati, kaj je skupinska identiteta razreda, kako jo vidijo sami učenci in kako jo vidijo na primer učitelji, ki na razred ne gledajo od znotraj.

Navsezadnje pa je skupinska identiteta nekaj, kar nas lahko v življenju tudi vodi in nam daje znotraj skupine smernice, kako na primer, kaj storiti, se vesti do narave, drugih ljudi, zaradi česar bi jo še toliko bolj morali obravnavati resno in z družbeno odgovornostjo, tudi na primer, kako neka skupine (na primer učitelji) vidi drugo (učence), saj tudi pušča posledice, v tem primeru, kako se bodo posamezniki razvijali kasneje in kaj si od družbe sploh želimo oziroma v kakšnem svetu bi radi živeli.

Zato je skupina tudi tista, na kateri je potrebno graditi, da vrednote družbene odgovornosti ponotranji in prenaša na svoje člane, le tako se bomo lahko vsi ne samo sprejemali, temveč tudi soodgovorno živeli med soljudmi, v naravi in v družbenem prostoru.

VIRI IN LITERATURA

1. BALLE, A., et al. 1997. *Sociologija – gradivo za srednje šole*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
2. BARLE–LAKOTA, A., et al. 2005. *Uvod v sociologijo*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
3. BRUMEN, B. 1999. Razmišljanje o socialnih identitetah. *AWOL: Časopis za socialne študije* 5/1-2. 70–77.
4. JAMBREK, P. 1997. *Uvod v sociologijo*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
5. JUŽNIČ, S. 1993. *Identiteta*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
6. KOBAL–PALČIČ, D. 1997. Primerjalna analiza individualne in socialne identitete srednješolcev. *Sodobna pedagogika* 48/1–2. 52–63.
7. KOMPARE, A., et al. 2001. *Psihologija – spoznanja in dileme*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
8. KOVAČEV, A. N. 1996. Identiteta med individualizacijo in kolektivizacijo. *Psihološka obzorja* 5/3. 49–67.
9. KOVAČEV, A. S. 1997. *Individualna in kolektivna identiteta*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani – Visoka šola za zdravstvo.
10. POČKAR, M., et al. 2011. *Uvod v sociologijo: učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
11. POŽARNIK, H. 2010. O identiteti. Časnik – spletni magazin z mero. Pridobljeno 15. decembra 2012 iz <http://www.casnik.si/index.php/2010/06/04/o-identiteti/>.

PRILOGE

Priloga 1: Anketa učencev

Pozdravljeni, prosila bi Vas, da izpolnite naslednjo anketo, saj mi bo v veliko pomoč pri sestavi raziskovalne naloge o skupinski identiteti. Že vnaprej se Vam zahvaljujem za dane odgovore!

Obkrožite!

Razred: 7. B / 9. B

Spol: M Ž

- 1) Kako se počutiš v svojem razredu? Utemelji zakaj!
 - a) Ogroženo, ker _____.
 - b) Super, ker _____.
 - c) OK, ker _____.
 - d) Izpostavljeno, ker _____.
 - e) Slabo, ker _____.

- 2) Ali te sošolci sprejemajo takšnega/takšno kot si?
 - a) DA.
 - b) NE.
 - c) Včasih.

- 3) Ali se kdo izmed tvojih sošolcev postavi zate, ko si posebej izpostavljen/a na razredni uri ali pri pouku?
 - a) Včasih.
 - b) Nikoli.
 - c) Redko.
 - d) Vedno.

- 4) Kako se počutiš ob svojih sošolcih?
 - a) Super.
 - b) Vseeno mi je.
 - c) Ne maram jih.
 - d) Drugo (_____).

- 5) Ali si velikokrat tarča posmeha v razredu?
 - a) Vedno.
 - b) Nikoli.
 - c) Včasih.
 - d) Redko.

5a) Kdaj in ob kateri situaciji si tarča posmeha? (če si odgovoril/a pri prejšnjem vprašanju z a,c ali d).

- 6) Ali razmišljaš o svoji prihodnosti?
 - a) Niti ne.
 - b) Včasih.
 - c) Da, veliko saj se bliža prelomnica v mojem življenju.
 - d) Moja prihodnost me ne skrbi, saj še imam čas za razmislek o tem.

- 7) S kom se največ družiš oziroma s kom preživljaš odmore, proste ure, itd.?
 - a) Deklice.
 - b) Dečki.
 - c) Dečki in dekllice.

- 8) Ali se družiš s sošolkami/sošolci tudi izven šole?
 - a) DA, vedno smo skupaj.
 - b) NE, nikoli.
 - c) Včasih.

- 9) Ali misliš da boste obdržali stike tudi po osnovni šoli?
 - a) DA.
 - b) NE.
 - c) Vseeno mi je.

- 10) Ali čutiš pripadnost skupini v svojem razredu?
 - a) DA.
 - b) NE.
 - c) Nikoli.

- 11) H komu se najprej zatečeš po pomoč v šoli?
 - a) Učitelji.
 - b) Učenci (sošolke, sošolci).
 - c) Nobenemu.
 - d) Socialni delavki šole.

Priloga 2: Anketa za učitelje

Pozdravljeni, sem učenka 9. razreda in pripravljam raziskovalno nalogo o skupinski identiteti. V njej bom primerjala 7. in 9. razred. Veliko vlogo v empiričnem delu naloge bo imelo tudi Vaše mnenje o teh dveh razredih, zato Vas lepo prosim, da izpolnite naslednji vprašalnik. Za dane odgovore se Vam zahvaljujem že vnaprej!

Na prvi strani se osredotočite na 7. B razreda in utemeljite Vaše odgovore.

1) Kako se počutite ob poučevanju razreda?

2) Kakšno vzdušje ustvarijo učenci pri Vaših urah?

3) Ali z učenci kolektivno sodelujete?

4) Ali so učenci pripravljene na takšno sodelovanje?

5) Ali se učenci postavijo drug za drugega, ko katerega izmed njih posebej izpostavite ali okarate?

Na tej strani se osredotočite na učence 9. B razreda.

6) Kako se počutite ob poučevanju razreda?

7) Kakšno vzdušje ustvarijo učenci pri Vaših urah?

8) Ali z učenci kolektivno sodelujete?

9) Ali so učenci pripravljeno na takšno sodelovanje?

10) Ali se učenci postavijo drug za drugega, ko katerega izmed njih posebej izpostavite ali okarate?

11) Ali opazite kakšne razlike med poučevanjem v 7. in 9. razredu pri Vaših urah (sodelovanje pri pouku, sodelovanje z Vami, sodelovanje med seboj, itd.)?

Hvala za Vaše odgovore!